

ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ -ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ 5 ਜਨਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਜ਼ੀਠਾ ਦਾ ਕਸਬਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਕਸਬਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਣੂ ਨੰਗਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਜੇ.

ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1967 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2

31 ਜੁਲਾਈ 1967

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਆਰਟੀਕਲ 84— ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ—ਕੀ ਆਪਸੀ
ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ*— ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (1951 ਦਾ XTJII)—ਐੱਸ.
36(5)- ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ—
ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਤਵੀ—ਕੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 84 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੁੰ ਵੀ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਜ਼ੀਰੋ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਸਤਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ "ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, 1967 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ, 1951 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਬੀ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ

ਐਸਐਸ ਕੰਗ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਫਰਵਰੀ, 1967 ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ - ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

ਗਰੁੱਪ (ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ)। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1, ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 1,32,660 ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਿਰਫ 28,000 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਗਰੁੱਪ (ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਗਭਗ 1,13,000 ਵੋਟਾਂ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

- (1) ਸ੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਜਨ ਸੰਘ) ਲਗਭਗ 63,000
- (2) ਸ੍ਰੀ ਬਾ , ਲਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਰਿਪਬਲਿਕਨ) ਲਗਭਗ 8,000
- (3) ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਸ਼ਾਨ (ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ), ਲਗਭਗ 8,000।
- (4) ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਲਗਭਗ 6,000।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਲੁਧਿਆਣਾ। ਉੱਤਰੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੱਖਣੀ, ਕ੍ਰਮ ਕਲਾਂ, ਕਿਲਾ ਰਾਏ ਪੁਰ, ਜਗਰਾਉਂ, ਰਾਏ ਕੋਟ, ਪਾਇਲ ਅਤੇ ਦਾਖਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਬਿਪ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਐਸ.ਰੰਧਾਵਾ ਵੱਲੋਂ 23 ਜਨਵਰੀ, 1967 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 84 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਨੁਕਸ ਹੋਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੂਜੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਨੁਕਸ. ਅਜਿਹੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਦੁਪਹਿਰ 2-10 ਵਜੇ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ (ਦੀ ਕਾਪੀ

ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ "ਏ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 84 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਨ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ II ਦੇ ਪੈਰਾ 7(7) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਹੈੱਡ-ਬੁੱਕ (ਆਮ ਚੋਣਾਂ 1967) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 2 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ "ਹੱਥ" ਦੇ ਉਲਟ "ਤਕਨੀ" ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ (ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪੈਰਾ 11)। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਪੰਥਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ 1,47,824 ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਹੇਠ ਲੜੇ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਲ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 36(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਹੈੱਡ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਚੈਪਟਰ II ਦੇ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਹ 7(7) 'ਤੇ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਦੇ ਦੋ ਧੜੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ "ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਥ" ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ "ਤਕਨੀ" ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੈ

ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਥੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੱਖਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਛੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੱਖਣੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਛੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਭਾਵ, ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ, ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ), ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਪੀਐਸਪੀ, ਐਸਐਸਪੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਗਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ। ਪੈਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ, ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮਦਦ ਆਦਿ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਜੋ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਪੋਲ ਨਾ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੀ। ਜੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ 8 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ: -

- (1) ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਹੈਡ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰੇ 5 ਤੋਂ 8 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
- (3) ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ?
- (4) ਰਾਹਤ.

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚੋਣ ਨਾਇਬ-ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ, 12 ਜੁਲਾਈ, 1967 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਾਰਮ ਸੈੱਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਮੈਂ, ਏਬੀ, ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ (ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ।
ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ
ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ।”

ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1963 ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 21 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 1963 ਦਾ ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ I ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀਵਾਦ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਏਕੀਕਰਣ ਕੌਸਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਅਤੇ ਹਰ ਚਾਹਵਾਨ; ਅਤੇ, ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਅਸਲ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਭਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਅਸਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ-

“ਮੈਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਲੋਕ ਸਭਾ/ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ।
...ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚੀ ਨਿਹਚਾ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ -
ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ।”

ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ: "ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚੋਂ “ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ” ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ, "ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਹੁੰ" ਜਾਂ "ਸੱਚੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ" ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਮਿਤੀ 21 ਜਨਵਰੀ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਕਥ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਵਾਧੂ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾਉਣਾ ਪਿਆ, - ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ (ਆਮ ਚੋਣਾਂ 1967) ਲਈ ਹੈਂਡ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ; ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ/ਪਹੁੰਚਾਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ/ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਲਈ ਇਹ ਭੁੱਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਹੁੰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਵਾਰਟਨ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਣ ਸਹੁੰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੈ। ' ਪਹਿਲਾਂ ਕਵੇਕਰ ਅਤੇ ਮੋਰਾਵਿਅਨ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ

ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੋਗ ਵਜੋਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਵੀਡੈਂਸ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1869 ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1869 ਦਾ ਐਕਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਸਹੁੰਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਨਿਰਦੋਸ਼ਿਤ ਸਹੁੰ 'ਤੇ! ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਓਥ ਐਕਟ, 1866 ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਓਥ ਐਕਟ, 1868 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਹੁੰ ਐਕਟ, 1888 ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਹੁੰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਾਰਟਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਝੂਠ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਰਾਣਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹੁੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਓਥਸ ਐਕਟ, 1888 ਦੁਆਰਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਟ੍ਰਾਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (ਖੰਡ III) ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: -

"ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸੂਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਇਆ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ (ਆਰ. ਵੀ. ਵ੍ਰਾਈਟ, ਲੀਚ, 430, 431)। ਸੰਸਕਾਰ।"

Corpus Juris Secundum (Volume 67), ਆਰਟੀਕਲ 4 ਵਿੱਚ "Oaths and Affirmations" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 6(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਫਾਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਮੋਰਜ਼ ਟਰੀਟਿਸ ਐਂਡ ਐਵੀਡੈਂਸ, ਵਾਲੀਅਮ 3, ਸੈਕਸ਼ਨ 1816-1818 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਾਲਾ ਹੈ: -

"ਸਹੁੰ ਦੀ ਖਿਊਰੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਉਲਟ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੁੰ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾਣ 'ਤੇ ਦੈਵੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸੰਮਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰੱਬੀ ਨਿਰਣੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ , ਪਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਲਈ ਦੈਵੀ ਸਜ਼ਾ , ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

ਇੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਜਗਮੋਹਨ ਦਾਸ (1), ਪੰਨਾ 172 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ :-

“ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ, ਇਕ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। 1840 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਮਾਣ ਸਿਰਫ ਕੁਆਕਰ, ਮੋਰਾਵੀਅਨ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ 1840 ਦਾ ਐਕਟ 5 ਉਹਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਲਈ. 1869 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ 1872 ਦਾ ਐਕਟ 6 ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗਵਾਹ ਜਿਸਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਪਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ 1873 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। 1873 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਤੋਂ 13 ਉਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ

ਓਮੀਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬਾਰਕਰ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ , ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਸਹੁੰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹੁੰ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਕਿਰਿਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਚੁਕਾਉਣ ਜੋ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕੌਮ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ।”

ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਆਪਸੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹੁੰ ਤਾਂ ਹੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਹੁੰ. ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 84 ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੁੰ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਜ਼ੀਰੋ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਸਤਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ “ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ” ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਾਂਗ ਉਸੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਹੂਂ ਖਾਣ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਕੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ। ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੋ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਹੈੱਡ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੂਂ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸਹੂਂ ਦਾ ਫਾਰਮ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੂਂ ਚੁਕਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਹੂਂ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹੂਂ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਹੈੱਡ-ਬੁੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਆਮ ਸਮਝ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੂਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ “ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36(5) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

“ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੰਗੇ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਵੇ। ਕੰਟਰੋਲ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਰ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ, ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ 2-10 ਵਜੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਹ ਤੱਥ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸਮੇਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੜਤਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ: ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਗੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਪਹਿਰ 12-15 ਵਜੇ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਆਪਣੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਗ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅਫਵਾਹ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਸੁਣੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਪਹਿਰ 12-15 ਵਜੇ ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 36(5) ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੇ. "ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਗੰਝਲਦਾਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5)

(3) 22 E.L.R. 299.

(4) 14 E.L.R. 444.

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦਾਹੂ ਸਾਓ ਬਨਾਮ ਰੰਗਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਪੜਤਾਲ ਜਿਸ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਰਾਖਵੀਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਫੈਸਲਾ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਂਦ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਲਹਤਨ ਚੌਧਰੀ (4) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦੁਆਰਾ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 2 ਅਧੀਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੁੱਦਾ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੋਟਾਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮੂਹ, ਅਰਥਾਤ, ਸੰਤ ਸਮੂਹ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 1962 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਛੇ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। un rebutted ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ 1967 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 58 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਏਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ ਸਨ, ਵਿਰੁੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 1962 ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਗਭਗ 1800 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਪਰ 1967 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਕਦੇ ਪੌਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਦੱਖਣੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ 21,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ |

(3) 22 E.L.R. 299.

(4) 14 E.L.R. 444.

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ। ਬਾਕੀ ਛੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਜਿੱਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 10,000 ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਬਹੁਮਤ ਵੋਟਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ। ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੇ ਸਿਆਸੀ ਮਤਭੇਦ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਤ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਲੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਚੰਦ (5) ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ "ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਕਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਰਿਣਾਮ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵੋਟਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: (ਏ) ਜਿੱਥੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ

ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਜੇਕਰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ (ਸੀ) ਜੇਕਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ), ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਈਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100I(1)(c) ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। (c) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। *ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਦੀਵਾਨਚੰਦ ਮਹਾਜਨ (6) ਵਿੱਚ*, ਫਰਵਰੀ 1957 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਸਿਹੋਰ ਦੋਹਰੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਮੰਨੂਲਾਲ ਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ, ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ, ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਨੰਦਲਾਲ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਪੋਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ-•

ਉਮਰਾ ਸਿੰਘ 23,757 ਵੋਟਾਂ (ਰਾਖਵੇਂ)

ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ 20,696 ਵੋਟਾਂ (ਜਨਰਲ)

ਡੀਸੀ ਮਹਾਜਨ ਨੂੰ 20,616 ਵੋਟਾਂ (ਜਨਰਲ)

ਮੰਨੂਲਾਲ 16,509 ਵੋਟਾਂ (ਰਾਖਵੇਂ)

ਨੰਦਲਾਲ ਨੂੰ 8,997 ਵੋਟਾਂ (ਜਨਰਲ)।

ਮਹਾਜਨ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਨਾ 235 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ-

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਮ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਜੋ

ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਗਲਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਮਹਾਜਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਨੰਦਲਾਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ 80 ਦਾ ਫਰਕ ਸੀ। ਨੰਦਲਾਲ ਨੂੰ 8,997 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨੰਦ ਲਾਈ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚੋਣ ਲੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੰਦਲਾਲ ਨੂੰ 8,000 ਅਜੀਬ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾ ਲੜਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮਹਾਜਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੰਦ ਲਾਈ ਨੂੰ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨੰਦਲਾਲ ਨੇ ਚੋਣ ਨਾ ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਵੋਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। *ਰਘੂਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੰਦਰ ਦੇਵ ਭੱਜ (7)* ਵਿਚ ਪੰਨਾ 339 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

“ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ

Kapur Singh v. Devinder Singh etc. (Grover, J.)

ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ ਕੈਂਡੀ ਤਾਰੀਖ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੇ 17,700 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15,568 ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 3,589 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3,589 ਹੈ ਜੋਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 3,589 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਰਫ 2,132 ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਜਗਨ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 100(1)(d)(i) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ ਹੈ। 631.30 (ਸਮੇਤ 500 ਰੁਪਏ ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ) ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਏਐਨ ਗਰੇਵਰ ਜੇ.

ਜਗਨ ਨਾਥ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1967 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 35

3 ਅਗਸਤ 1967 ਈ

ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ (1951 ਦਾ XLIII)— S. 9-A—ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ—ਜਦੋਂ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ—ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ—ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ—ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੀ

ਸਪਲਾਈ, ਜਾਂ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਤੀਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਂ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।